Bijlage 2: Werkprogramma's kennisinstituten 2025

Onderwijsraad

Adviezen in voorbereiding

Werkprogramma 2025-2026

Thema	Beschrijving	Afronding
Onderwijs in justitiële jeugdinrichtingen	In Nederland verblijven dagelijks zo'n 500 jongeren in een justitiële jeugdinrichting (JJI); vaak voor korte tijd, soms meerdere jaren. Tijdens hun verblijf in detentie volgen deze jongeren onderwijs. Dat geeft hen perspectief op een goede terugkeer in de samenleving. Betekenisvol en passend onderwijs voor deze jongeren verzorgen, is geen gemakkelijke opgave. De Onderwijsraad buigt zich over de vraag hoe het onderwijs in JJI's beter kan en wat daarvoor nodig is.	Q1 2025
Dalende studentenaantallen	De komende periode daalt naar verwachting het aantal studenten in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo), hoger beroepsonderwijs (hbo) en wetenschappelijk onderwijs (wo). Wat is er nodig om het mbo, hbo en wo overal voldoende toegankelijk te houden, te zorgen voor onderwijs van voldoende kwaliteit en voor voldoende studiekeuzevrijheid?	Q1 2025
Armoede en onderwijs	Er zijn toenemende zorgen over jongeren die opgroeien in armoede. Opgroeien in armoede brengt uiteenlopende belemmeringen met zich mee. Wat is er nodig zodat jongeren die opgroeien in armoede gelijkwaardig kunnen deelnemen aan onderwijs?	Q1 2025
Talige diversiteit	Naast het Nederlands worden in Nederland nog vele andere (streek)talen gebruikt. Talige diversiteit kent voordelen voor individuen en voor de samenleving, maar vormt ook een uitdaging voor het onderwijs. Hoe kan het onderwijs omgaan met talige diversiteit?	Q2 2025
Welzijn en onderwijs	De afgelopen jaren zijn er steeds meer signalen dat het niet goed gaat met de mentale gezondheid van kinderen en jongeren in Nederland. Wat is in de structuur en cultuur van het onderwijs nodig om op een pedagogisch verantwoorde en gezonde manier bij te dragen aan de scholing en vorming van kinderen en jongeren?	Q2 2025
Onderwijshuisvesting	Onderwijshuisvesting is een belangrijke voorwaarde om goed onderwijs te kunnen geven en ontvangen. De raad geeft in dit advies antwoord op de vraag van de minister: Wat is nodig voor goede onderwijshuisvesting in de toekomst?	Q4 2025
Onderwijs in Caribisch Nederland	Op verzoek van de minister van Onderwijs werkt de Onderwijsraad aan een verkenning over het onderwijs in Caribisch Nederland. Dit doet de raad samen met drie eilandcommissies op Bonaire, Sint Eustatius en Saba.	Q1 2026

Onderwijsinspectie

Jaarwerkplan 2025

Thema	Stelselonderzoeken waarin het thema aandacht krijgt
Kwaliteit van het onderwijs	• Kwaliteit van het onderwijs aan de randen van het land. (po, vo) • Experiment Ruimte in onderwijstijd (po)
Basisvaardigheden en curriculum	• Samenhangend en breed curriculum (po)

Gelijke kansen en schoolloopbanen	• Afstemming beleid VVE/KO/OAB. Hoe hangt het beleid van gemeenten dat zij formuleren over onderwijsachterstandenbeleid (inclusief voor- en vroegschoolse educatie) en kinderopvang samen? (gemeenten, ko, po) • Inschrijving en toelating. Op welke wijze sturen gemeenten vanuit hun regierol op het maken van afspraken met schoolbesturen po/vo over inschrijving- en toelatingsprocedure en in hoeverre draagt dit volgens de gemeenten bij aan het voorkomen van onderwijssegregatie? (gemeenten, ko, po) • Doorstroom po-vo. Hoe plaatsen vo-scholen leerlingen en welk aanbod op Nederlandse taal en rekenen/wiskunde geven ze de leerlingen en welke informatie van de po-scholen nemen ze daarin mee? (po, vo) • (Onderwijs)loopbaan entree- en niveau 2 studenten. Hoe verloopt de (onderwijs)loopbaan van entree en niveau 2 studenten? (mbo) • In- uit, en doorstroom Nieuwkomers: 16+ en amv's (alleenstaande minderjarige vluchtelingen). Hoe verloopt de in-uit en doorstroom van nieuwkomers 16+ en amv's in het onderwijs? (po, vo, mbo) • Associate degrees (Ad's) en samenwerking. Wat zijn de ontwikkelingen rondom Ad's sinds 2018 en hoe zien de samenwerkingsconstructies eruit? (ho)
Passend onderwijs en ondersteuning	• Verkenning leerresultaten in het sbo. Hoe zien de leerresultaten van leerlingen in het sbo eruit en zien sbo-scholen mogelijkheden om de leerresultaten van hun leerlingen te verhogen? (po) • Passend Onderwijs: Terugkeer naar regulier onderwijs. Welke leerlingen stromen (tussentijds) uit van gespecialiseerd naar (meer) regulier onderwijs, hoe verloopt hun onderwijsloopbaan en zijn hierin verschillen tussen scholen en samenwerkingsverbanden (SWV)? (po, so, vo, mbo) • Inhoud van ondersteuningsplannen in het mbo. Hoe zien de vastgelegde ondersteuningsafspraken voor studenten met een ondersteuningsbehoefte in het mbo er inhoudelijk uit en welke elementen bevatten ze? (mbo) • Sturing op toenemende hulpvraag van mbo-studenten. Welke gevolgen hebben de complexere problematiek van mbo-studenten in combinatie met de bezuinigingen op de jeugdzorg voor de onderwijskwaliteit volgens besturen van mbo-instellingen en hoe gaan ze hiermee om? (mbo)
Welbevinden en veiligheid	• Inhoudelijke analyse signalen. Hoeveel signalen zijn er per jaar binnengekomen op thema's als veiligheid; lerarentekort; lesuitval, uitgesplitst per (deel)sector? (alle sectoren) • Digitale weerbaarheid en AI in het onderwijs. In hoeverre waarborgen besturen de digitale weerbaarheid en welke kansen en risico's zien ze voor AI in het po, so, vo, mbo en ho? (alle sectoren) • Sturing op sociale veiligheid in het mbo. Hoe sturen besturen op sociale veiligheid? (mbo)
Overig thema-onderzoek	• Informatievoorziening aan (aspirant) studenten door instellingen. Welke informatie verstrekken instellingen aan studenten en toekomstige studenten over hun onderwijsaanbod en graadverlening en in hoeverre voldoet dit aan de wettelijke vereisten? (mbo, ho) • Beleidsrijk begroten. Wat maakt dat onderwijsbesturen wel of niet beleidsrijk begroten, volgens de definitie van de inspectie? (alle sectoren) • Opbouw bovenmatige reserves. Welke verschillen bestaan er in de keuzes en het gedrag rondom de (opbouw van) reserves bij besturen in het funderend onderwijs? (po, so en vo)

Raad voor Cultuur

Werkprogramma 2024-2025

Thema	Beschrijving	Afronding

Governance	De Raad voor Cultuur concludeert onder andere op basis van de advisering over de Culturele basisinfrastructuur 2025-2028 en zijn eerdere advies Over de grens dat zowel in de cultuur- als de mediasector governance veel aandacht vraagt. De eisen die aan bestuurders en toezichthouders worden gesteld zijn hoog, helderheid rond ieders rol en verantwoordelijkheid in de sterk veranderde context is er nog onvoldoende. De raad wil in een verkennend advies de vraagstukken rond deze thematiek op een rij zetten. De raad focust daarbij op de cultuursector.	Voorjaar 2025
Financiële stabiliteit	Artistieke vernieuwing, maatschappelijke worteling en brede toegankelijkheid komen alleen tot stand als culturele organisaties ook financieel stabiel zijn. In deze verkenning gaat de raad zowel in op de maatschappelijke en economische context als op de financieringsmix op instellingsniveau. Daarbij bouwt de raad voort op Toegang tot cultuur en het advies over de Culturele basisinfrastructuur2025-2028, waarin de financiële situatie van iedere aanvrager en het publieksbeleid (met bijvoorbeeld aandacht voor prijsdifferentiatie) van instellingen aan de orde komt.	Voorjaar 2025
Artistieke vrijheid	In de beschrijving van de plannen voor de komende periode en de terugblik op de vorige planperiode reflecteren diverse instellingen uit de Culturele basisinfrastructuur – van debatcentrum tot jeugdpodiumkunstinstelling – op de veiligheid en artistieke vrijheid van hun medewerkers. Er is reden tot zorg. De raad wil verkennen wat de achtergronden en wat mogelijke handelingsperspectieven zijn.	Voorjaar 2025
Kunstmatige intelligentie	In Toegang tot cultuur constateert de raad dat de ontwikkelingen rond digitalisering elkaar snel opvolgen. De opkomst van kunstmatige intelligentie is daarvan een pregnant voorbeeld dat in de cultuur- en mediasector zowel kansen als bedreigingen geeft. In deze verkenning zet de raad de makers centraal. Wat is de impact van deze ontwikkelingen voor hen?	Zomer 2025
Journalistieke vrijheid	Journalistieke vrijheid is van groot belang. Voor journalisten is hun veiligheid al jarenlang reden tot zorg. De raad gaat dit thema nader verkennen en beoogt zowel de achtergronden te duiden als mogelijke handelingsperspectieven aan te reiken.	Najaar 2025
Media	Vooruitlopend op de volgende concessieperiode verwacht de raad te adviseren over het proces rond het concessiebeleidsplan van de NPO en over de aanvragen van omroeperkenningen door individuele omroepen.	

AWTI

Werkprogramma 2025

Thema	**Beschrijving**
Publieke onderzoeksinstituten in Nederland	Hoe kunnen publieke onderzoeksinstituten – binnen het brede en diverse kennis- en onderzoekslandschap – zo groot mogelijke maatschappelijke en wetenschappelijke meerwaarde creëren?
Innovatievriendelijke regelgeving	Hoe komen we tot regelgeving die innovatie bevordert en mogelijk maakt?
AI voor onderzoek en innovatie	Hoe kan de Nederlandse overheid het gebruik van AI in wetenschap en R&D ondersteunen om hoogwaardige ontwikkeling van AI in Nederland te stimuleren?

Innoveren voor publieke belangen	Hoe kan de overheid innovatie die vooral publieke belangen dient, ondersteunen en stimuleren?

Adviezen in voorbereiding

Rathenau Instituut

Werkprogramma 2025-2026

De afgelopen twee jaar heeft het Rathenau Instituut zich met het werkprogramma gericht op een vijftal thema's:
- Digitalisering;
- Klimaat;
- Gezondheid;
- Kennis en innovatie voor transities;
- Werking van het wetenschapssysteem.

Ook in 2025-2026 staan deze thema's centraal, waarbij wordt voortgebouwd op inzichten van de afgelopen jaren, en in het bewustzijn dat de maatschappelijke context aan verandering onderhevig is. Ontwikkelingen in de wereld, zoals verschuivende geopolitieke machtsverhoudingen en het Europese streven naar strategische autonomie worden in het oog gehouden bij de projecten voor onderzoek en dialoog.

Boekmanstichting

Kennisagenda culturele en creatieve sector 2025-2028 (uitbreiding en bewerking van het openbaar werkdocument 2022/2023)

Cultuurmonitor; Doorlopend, ieder jaar een jaarrapportage.

Hoewel er zowel in als over de sector veel onderzoek wordt gedaan, is het voor betrokkenen vaak lastig om aan goede kennis en informatie te komen of deze effectief te gebruiken. Ook ontbreekt het aan een overkoepelend beeld van kennisbehoeften en strategieën voor afstemming van nieuw onderzoek. De Boekmanstichting zet de komende jaren in op de ontwikkeling van een breed gedragen Kennisagenda voor de culturele en creatieve sector.

SCP

Aankomende publicaties

Meerjarenplan 2021 -2025

Thema	**Planning**
'Perspectieven op 'zinvolle' participatie. Deelstudie MDT: perspectieven van jongeren' (publicatie van het hele rapport, de samenvatting is al gepubliceerd).	Q1
Digitaal vervlochten, maar ook verbonden? De toekomst van sociale cohesie in het licht van digitalisering, ongelijkheden en individualisering'	Q1

CPB

Werkplan 2025

Meerjarenonderzoeksprogramma 2025-2027

Kennis: Een stevige kennisbasis is van fundamenteel belang voor het individu en voor de economie als geheel. Kennis levert een belangrijke bouwsteen voor onze (brede) welvaart. Het CPB wil zich de komende jaren met behulp van economische analyses inzetten om bij te dragen aan de grote maatschappelijke vraagstukken op het terrein van kennis.

Thema	Beschrijving
Basisvaardigheden	Basisvaardigheden staan momenteel enorm in de belangstelling vanwege de Nederlandse resultaten bij recente (internationale) peilingsonderzoeken, zoals PISA. Waar Nederland tot 2012 op het gebied van leesvaardigheid onder 15-jarigen steevast in de top-10 van OESO-landen stond, staat Nederland inmiddels op een 29ste plek. Dit is zorgelijk omdat de basisvaardigheden die in het funderend onderwijs worden opgedaan, nodig zijn om in het vervolgonderwijs complexere vaardigheden aan te leren. Om deze reden wil het CPB de komende jaren meer onderzoek doen naar subsidies voor het ondersteunen van basisvaardigheden en naar factoren die de ontwikkeling van basisvaardigheden beïnvloeden, zoals het lerarentekort en schakelmomenten (bijvoorbeeld de stap van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs).
Kansengelijkheid	Onderwijs staat aan de basis van een succesvol en welvarend leven. Dit geldt niet alleen voor het individu, maar ook voor de maatschappij als geheel. Het maximaal benutten van ieders potentieel leidt namelijk niet alleen tot meer welvaart voor het individu, maar ook tot bijvoorbeeld minder criminaliteit en een lager beroep op sociale uitkeringen. Om deze reden is het ook vanuit economisch perspectief belangrijk om iedereen zoveel mogelijk een gelijke kans te bieden in het onderwijs. De ambitie van het CPB is om meer grip te krijgen op de oorzaken van kansenongelijkheid. Dit willen we doen onder andere door te kijken naar aspecten die de onderwijsprestaties van migranten beïnvloeden, en naar de ontwikkeling van het schaduwonderwijs.
Financiering	De manier waarop het onderwijs wordt gefinancierd, is in toenemende mate een onderwerp van discussie. Naast de lumpsum, wat in Nederland de dominante vorm van onderwijsbekostiging is, zijn de afgelopen jaren steeds meer (al dan niet tijdelijke) onderwijssubsidies in het leven geroepen. Het voordeel van een subsidie is dat de rijksoverheid hiermee grip krijgt op specifieke bestedingsdoelen, zoals het verlagen van de werkdruk of extra ondersteuning bij leerachterstanden. Een nadeel is echter dat een te grote diversiteit aan subsidies kan leiden tot beleidsresistentie. Bovendien weten we niet altijd of de subsidies effectief zijn. Het CPB zal om deze reden onderzoek gaan uitvoeren naar de effectiviteit van onderwijssubsidies. Daarnaast zal er ook aandacht zijn voor het doelgroepbereik en de effecten van het studiefinancieringsstelsel.
Bijdrage van onderwijs aan brede welvaart	Onderwijs genereert zeer diverse baten op tal van gebieden, die bovendien vaak breder zijn dan het puur financieel-economische terrein. Het CPB heeft de ambitie om hier meer inzicht in te verschaffen. De afgelopen jaren hebben we geïnvesteerd in de ontwikkeling van een human capital-model, en we zijn voornemens om deze inzet de komende jaren te continueren. Met dit model willen we meer inzicht verschaffen in de omvang en verdeling van het menselijk kapitaal, en hoe beleid hierop invloed kan uitoefenen. Daarnaast is het CPB van plan om onderzoek te doen naar de brede welvaartseffecten (zowel positief als negatief) van internationalisering in het hoger onderwijs, en naar de rol van onderwijs bij de totstandkoming van innovaties.

WRR

Adviesprojecten

Thema	Beschrijving
Media en democratie	Digitalisering van de informatievoorziening De centrale vraag in dit project is hoe de digitalisering van het medialandschap uitpakt voor de democratische kwaliteit van de informatievoorziening. Dit onderzoek mondt uit in een reeks van aanbevelingen die het functioneren van het medialandschap moeten verbeteren. Behalve naar de rol en positie van de klassieke media zal daarbij ook nadrukkelijk gekeken worden naar de vele nieuwe actoren die het medialandschap bevolken.